

Př. 1. Zvětši číslo 240 v poměru 6 : 5.

$$z = 240 \cdot \frac{6}{5} = 48 \cdot \frac{6}{1} = 288$$

Př. 2. Zmenši číslo 2 400 v poměru 3 : 5.

$$z = 2400 \cdot \frac{3}{5} = 48 \cdot \frac{3}{1} = 144$$

Př. 3. Rozděl číslo 24 000 v poměru 5 : 7.

$$1díl = \frac{24\,000}{12} = 2000$$

5 : 7
odpovídá
10 000 : 14 000

Př. 4. Při přípravě betonu se míchá písek s cementem v poměru 3:1.

- a) Kolik musím přidat písku do 90 kg cementu?

$$3 : 1$$

na 1 díl cementu připadají tři díly písku

$$3 : 1$$

$$x : 90$$

$$270 : 90$$

Musím přidat 270 kg písku.

- b) Kolik musím přidat cementu do 90 kg písku?

$$3 : 1$$

na 1 díl cementu připadají tři díly písku

$$3 : 1$$

$$90 : x$$

$$90 : 30$$

Musím přidat 30 kg cementu.

- c) Kolik potřebujeme cementu a písku na přípravu 90 kg betonu?

$$3 : 1$$

celkem 4 díly

$$1 \text{ díl} = \frac{90}{4} = 22,5 \text{ kg}$$

$$3 : 1$$

odpovídá

67,5 kg písku : 22,5 kg cementu

Př. 5. Recept na halušky:

400 g polohrubé mouky

800 g brambor

5g soli

2 vejce

- a) Jaké množství surovin budu potřebovat, budu-li vařit z 1 kg mouky?

$$400 : 800 : 5 : 2$$

mouky je 1 000 g

$$1\ 000 : x : y : z$$

zvětšuji 2,5 krát (1 000:400)

$$1\ 000 : 2\ 000 : 12,5 : 5$$

- b) Do těsta jsem omylem dal 3 vejce. Kolik musím přidat surovin, aby poměr zůstal zachován?

$$400 : 800 : 5 : 2$$

vejce 3

$$x : y : z : 3$$

zvětšuji 1,5 krát (3 : 2)

$$600 : 1200 : 7,5 : 3$$

Př. 6. Úhly v trojúhelníku jsou v poměru 2 : 3 : 4. Jaké úhly má trojúhelník?

součet úhlů je 180°

$$1díl = \frac{180}{2+3+4} = \frac{180}{9} = 20^\circ$$

2 : 3 : 4

odpovídá úhlům

40° : 60° : 80°

Př. 7. Na ceny pro nejlepší tři závodníky bylo vyčleněno 6000,- Kč. Závodníci by měli dostat odměny v poměru 5 : 3 : 2. Kolik dostal první, druhý a třetí závodník?

součet odměn je 6 000 Kč

$$1díl = \frac{6000}{5+3+2} = \frac{6000}{10} = 600$$

5 : 3 : 2

odpovídá odměnám

3 000 Kč : 1 800 Kč : 1 200 Kč

Př. 8. V trojúhelníku ABC je poměr úhlů $\alpha : \beta = 2 : 3$ a poměr úhlů $\beta : \gamma = 6 : 5$. Jaká je velikost úhlů trojúhelníku?

součet úhlů je 180°

$\alpha : \beta \quad \beta : \gamma$

2 : 3   6 : 5

4 : **6**   **6** : 5

$\alpha : \beta : \gamma$

4 : 6 : 5

$$1díl = \frac{180}{4+6+5} = \frac{180}{15} = 12^\circ$$

4 : 6 : 5

odpovídá úhlům

48° : 72° : 60°

Př. 9. Třítitrová plechovka barvy stojí 280 Kč. Barva se před nátěrem ředí s vodou v poměru 10 : 1. Kolik bude stát barva na natření místnosti o rozměrech 9 x 6 x 3,5 metru, jestliže na 2 m² je potřeba 3 litry barvy? (Okna a dveře zanedbejte)

Natíraná plocha (včetně stropu bez podlahy):

$$S = 2ab + 2bc + ac$$

$$S = 2 \cdot 9 \cdot 3,5 + 2 \cdot 6 \cdot 3,5 + 6 \cdot 9 \text{ m}^2$$

$$\underline{S = 159 \text{ m}^2}$$

2 m² : 3 litry

159 : x

zvětšuji 79,5 krát (159 : 2)

159 m² : 238,5 litru rozředěné barvy

238,5 litru ředěné barvy

10:1

$$1díl = \frac{238,5}{10+1} = \frac{238,5}{11} = 21,7$$

10:1
odpovídá
217 : 21,7
217 litrů neředěné barvy

cena:
270 litrů   3litry za 280 Kč
 $c = 270 : 3 \cdot 280 = 25\,200 \text{ Kč}$

Nátěr bude stát 25 200 Kč.